Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXI. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1910, at the postoffice at Chicago, Illinois, under the Act. of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., pondeljek, 30. aprila (April 30), 1928. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 102

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918

UNIVERSITY OF ILLINOIS

Slava prvemu majniku!

POCEPLJENJE ILLINOISKIH RUD. DELAVCEV

Unijski uradniki niso naklonjeni splošni stavki.

Springfield, Ill. — Akcija rudarjev glede splošne stavke v premogovni industriji ni enotna. Število onih, ki so sledili klicu Odbora za ohranitev unije, je majhno. Razume se, da distriktni in subdistriktni odborniki rudarske organizacije U. M. W. A. niso naklonjeni splošni stavki.

Po tridnevnem piketiranju premogovnika Old West v springfieldskem subdistriktu, je prenehalo z delom 150 rudarjev. V Sawyervillu blizo Stauntona v premogovniku Macoupin, lastnina Superior Coal kompanije, je prenehalo z delom 4,000 rudarjev. Ti rudarji so korakali s piketi skozi Benld, Gillepsie in Staunton. V Bellevillu je šest sto piketov prišlo v razgovor z rudarji, ki so začasno ustavili delo. V okraju Franklin so ponesrečili poizkusi dobiti rudarje iz premogovnikov, vštevši premogovnika Old Ben 14 in 15 Orient. Deputiji s strojnicami so pomagali ponekod razbiti demonstracije.

Odbor za ohranitev unije zahteva splošno stavko, da se napravi splošna pogodba za rudarje, obenem se bojuje proti Lewisovi in Illinojski državni administraciji. Ti dve administraciji pa zavzemeta stališče, da bi splošno stavka v premogovni industriji ob sedanjem času povzročila, da se število unijskih premogovniškov še bolj skrči.

Ameriška vojaška diktatura v Nikaragvi

Volitve bodo 4. novembra. Volilna kampanja je skrčena.

Managua, 28. aprila. — Volilna komisija, kateri predseduje ameriški general Frank Ross McCoy, je odredila, da se predsedniške volitve v Nikaragvi vrše prihodnjega 4. novembra, to je dva dni prej kot v Združenih državah. Za registracijo volilcev so določili pet dni, in sicer tri dneve v septembru in dva v oktobru. Navadno je bila v Nikaragvi daljša doba med registracijo in volitvami, toda general McCoy hoče, da se volilna kampanja topot kolikor mogoče skrajša.

PRAZNOVANJE PRVEGA MAJNIKA V CHICAGU.

Praznovale ga bodo tri skupine.

Chicago, Ill. — Organizacija krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers bo na prvega maja slavnostno otvorila svoj tempelj. Program za to slavnost je izbran in udeležba se pričakuje izredno velika. Delavska (komunistična) stranka bo praznovala prvi majnik v Carmens Hallu zvečer. Socialistična stranka bo obhajala majniško slavnost zvečer v Delavskem liceju. Na slavnosti bodeta govorila Norman Thomas, predsedniški kandidat socialistične stranke, in James H. Maurer, podpredsedniški kandidat.

Klub štev. 1. J. S. Z. priredi majniško slavnost ob osmih zvečer v dvorani S. N. P. J. z zelo bogatim programom.

Šef italijanske zračne flote ubit.

Rim, 28. apr. — General Guidoni, šef štaba italijanske letalske flote, se je včeraj ubil, ko je hotel skočiti iz zraka s padalom

Proslavite dostojno PRVI MAJ!

Slovenski delavci v Chicagu in okolici! Jutri (v torek) zvečer vsi v dvorano S.N.P.J. na proslavo Prvega majnika.

Na programu so govori, petje, deklamacije in igra. Dovolj bo užitka, razvedrila in zabave za vse. Po programu ples. Opozorite našo mladino, da ne izostane! Slišala bo angleški govor in igra je v angleškem jeziku. Vstopnina samo 35c.

Šubljev koncert sijajno uspel

Dvorana S. N. P. J. bila natlačena občinstva, ki ga je umetnik popolnoma osvojil takoj s prvo pesmijo. Takega slovenskega pevca še ni bilo v Chicagu.

Čikaški Slovenci, ki so včeraj popoldne pohiteli v avditorij S. N. P. J., da slišijo koncert opernega pevca iz stare domovine, g. Antona Šublja, so bili dobro naplačani za svojo borno vstopnino. Imeli so užitek, ki se težko opiše. Mnogi pohajajo čikaško opero in slišali so že pevce-umetnike svetovne slave, ampak umetnika svojega rodu, ki se lahko kosa z marsikaterim svetovnim pevcem, so slišali prvič šele včeraj.

Podrobnejšo oceno prinesemo prihodnjič, za danes naj zadostujejo sledeča dejstva:

Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička in mnogi so morali stati v ozadju in ob straneh. Prišlo je tudi par sto "pravih in poštenih", ki po mnenju nizkotnega klerikalnega "Amer. Slovenca" ne bi smeli priti. Pa so prišli vseeno!

G. Šubelj si je takoj osvojil občinstvo, ko je odpel prvo pesem. Navdušenje v dvorani je tako kipelo, tako so aplavdirali, da je moral pevec dodati osem novih točk in dve pesmi je dvakrat ponovil. Najbolj je občinstvo vzljubilo njegove domače, narodne pesmi — ponovno in ponovno so ga klicali nazaj. Koncert je trajal skoraj poldrugo uro, toda ljudje bi bili sedeli in ga poslušali celo popoldne, ves večer in vso noč . . . Niso hoteli iz dvorane! Nihče ni hotel verjeti, da je koncert že končan, niso pomislili, da je pevec utrujen — ljudje so sedeli in ploskali in hoteli, da še poje in poje.

Po koncertu je bil g. Šubelj gost pevskega zbora "Save", ki mu je priredil majhen banket v spodnjih prostorih. Tam so bili zbrani tudi pevčevi ožji rojaki iz Domžal in v tem lepem krogu je trajala zabava pozno v noč.

Kanada zahteva mir ob ameriški meji

Suhaškega streljanja čez mejo mora biti konec.

Washington, D. C. — Kanadski poslanik Vincent Massey je 27. t. m. informiral državnega tajnika Kellogga, da kanadska vlada želi, da ameriški prohibicijni "enforsarji" ob kanadski meji prenehajo streljati čez mejo. Kanadska vlada navaja tri slučaje, ko so krogle ameriških prohibicijnikov padale na kanadska tla onkraj reke v Detroitu in ogrožale življenje kanadskih prebivalcev.

UNIJSKO ZAVAROVANJE PROTI BREZPOSELNOSTI

Predsednik organizacije smatra zavarovanje proti brezposelnosti za veliko pridobitev.

New York, N. Y. — Zavarovanje proti brezposelnosti je postalo stalna naprava v Združenih državah, izjavlja Sidney Hillman, predsednik organizacije krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers, ko so bile podpisane nove pogodbe za trg v Rochestru in Chicagu med organizacijo delavcev in podjetniki.

Zavarovanje proti brezposelnosti v Chicagu v krojaški industriji je uvedeno pet let. Nova pogodba določa, da podjetniki prispevajo v sklad za brezposelne po tri odstotke, mesto enega in pol, kot so v preteklosti. Delavci bodo prispevali nadalje odstotek in pol. Zdaj bo v enem letu prišlo v sklad brezposelnih več ko en milijon dolarjev, mesto $750,000, kot je prihajalo preje.

V Rochestru plačujejo delavci in podjetniki po odstotek in pol v sklad brezposelnih. Podpora za brezposelne postane v Rochestru to leto veljavna. Predsednik Hillman izjavlja, da bo organizacija krojaških delavcev letos smatrala v New Yorku zavarovanje proti brezposelnosti za glavno zahtevo.

V Chicagu je 25,000 krojaških delavcev in dve sto krojaških tovarnarjev je vplačalo $5,255,000 v sklad za brezposelne. Iz tega sklada se je izplačalo $3,300,000 podpore brezposelnim krojaškim delavcem. Posamezni delavci so prejeli od petdeset do šestdeset dolarjev na leto.

Dve veliki neunijski krojaški tvrdki v Rochestru sta uvedli štirideset ur dela v tednu na predvečeru podpisanja pogodbe z organizacijo krojaških delavcev. Veliko newyoških krojaških tovarnarjev smatra, da se je nemogoče izogniti 40 ur dela v tednu in žele, da se uvede.

Delavci pri krojaški tvrdki Leopold Morse Co. v Bostonu so si priborili štirideset ur dela v tednu. Ti so člani organizacije krojaških delavcev United Garment Workers.

Organizaciji krojaških delavcev vodijo socialisti, ali kot jih komunistični prijatelji zmerjajo socialpatrijotje. Organizaciji krojaških delavcev sta danes pripoznani kot najboljši v Ameriki, a vseeno so komunisti, ki niso danes ustanovili še eno delavske strokovne organizacije, a veliko so jih pa skušali uničiti s pocepljenjem, zmerjali s socialpatrijoti, izdajalci delavstva, birokrati itd. Za to krojaški delavci danes verjamejo komunističnim voditeljem toliko, kot ljudje lažnjivemu Kljukcu v basni.

Roparja ustrelila policaja.

Chicago. — Policaj Arthur F. Essau je v petek večer vstopil v lekarno na 3404 N. Clark st. Ker ni opazil nobene osebe v lekarni, je pogledal za prodajalniško mizo in tam v nekem kotu je zagledal dva roparja, ki sta zvezala lekarniškega klerka. Roparja nista zgubljala časa in sta takoj pričela streljati na policaja in sta ga ubila. Bandita sta potem oropala trgovino in pobegnila v avtomobilu. — Essau je že četrti policaj, ki je postal žrtev krogle roparjev v aprilu. Od novega leta do danes je bilo osem policajev ubitih v boju z banditi.

Kapitalistična in komunistična taktika enaki

Obrekuj svojega nasprotnika, kolikor moreš, nekaj bo že obviselo, je vodilna misel teh taktičarjev.

Springfield, Ill. — Obrekovanje je še vedno glavno orožje nasprotnikov delavstva, pa naj bodo oblečeni v temni plašč največje reakcije, ali pa pokriti s škrlatno jakobinko. John E. Walkerju, predsedniku Illinojske državne delavske federacije je prišlo na uho, da ga L. L. Emmerson, gubernatorski kandidat republikanske stranke obtožuje, da je bil delničar Mt. Vernon Car Manufacturing kompanije z njim vred leta 1916.

Mt. Vernon Car Manufacturing kompanija je poznana neunijska tvrdka, ki plačuje zelo nizke mezde, pri kateri je delavnik dolg in ki kupuje premog pri neki neunijski premogokopni družbi v Kentuckyju.

Emmerson je delničar te družbe kot neunijske Albion Brick korporacije.

Na to obtožbo odgovarja Walker, da je obtožba, da je on lastoval leta 1916 delnice neunijske tvrdke gorostasna neresnica. Temu dodaja, da zdaj in še nikdar preje ni lastoval delnic katere korporacije izvzemši delnice majhne zadruge.

Zakaj je Emmerson napadel Walkerja?

Walker je posvaril delavce in jim priporočil, naj nikar ne izvolijo Emmersona governerjem, kajti če bo Emmerson izvoljen governerjem, bo odpravljen zakon, ki določa, da morajo rudarji napraviti izpit zmožnosti. Država bo dobila državno policijo, ki bo vojaško izvežbana in disciplirana in ki bo prekosila še ono, ki zdaj v Pennsylvaniji razbija stavkovne straže rudarjev, jaše s svojimi konji med rudarji, njih ženami in otroci. Ignorirali ali preklicali bodo zakon za omejevanje sodnijskih prepovedi.

V Illinoisu bomo doživeli ob času delavskih sporov brutalne prizore, kot v Pennsylvaniji in Zapadni Virginiji.

Dogodki na Kitajskem

Ameriški misijonar ubit. — Nov protest proti Japoncem.

Šangaj, 28. apr. — Kitajski vojaki severnjaške armade so v Jenčovu ubili in oropali ameriškega protestantskega misijonarja dr. Walter F. Seymourja. Častnik, ki ga je ustrelil, je dejal, da je bil misijonar vohun.

Kuomintangska vlada je včeraj poslala Japonski novo ostro protestno noto glede izkrcavanja japonskega vojaštva v Tsintavu. Vlada zahteva, da Japonska takoj preneha z izkrcavanjem čet in odpokliče domov vse čete, ki se danes nahajajo na kitajskih tleh.

Po južnokitajskih mestih so v teku veliki protestni shodi proti Japoncem.

LED V REKI ST. MARY JE PRIČEL POKATI.

En parnik, naložen z žitom odplul v luko, prosto ledu.

Sault Ste. Marie. — Led, ki je držal dva in dvajset parnikov naloženih z žitom v objemu skozi vso zimo, je pričel pokati. Vlačilna ladja "Favorite je napravila pot do parnika "Eads" in ga potegnila do Detourja, kjer ni ledu. To je znamenje, da se parniki naloženi z žitom kmalu osvobode lednega objema in odplujejo proti Bufallu, N. Y.

KOMPANIJSKE UNIJE SREDSTVO REDUKCIJ

Te vrste unije uče delavce, da je belo črno toliko časa, da zmešajo delavce in kompanija vspeva s svojo zahtevo.

Manchester, N. H. — Ko je Amoskeag Manufacturing kompanija, ki izdeluje največjo kompanijsko unijo z enajst tisoč člani, je dobro vedela, zakaj je to storila. Tej družbi je že enkrat dobro služila kompanijska unija, ko je znižala mezdo delavcem, in služila ji bo zopet, da izstreli težke topove "proti delavskemu vpornemu kongresu," ki se skliče, da se laglje delavcem nasuje peska v oči. Delavci postajajo vporni zaradi mezdnega znižanja, ki je bilo izvršeno pred več meseci in prihajajo k spoznanju, da jih je kompanija potegnila s sladkimi besedami.

Voditelji kompanijske unije so toliko časa gobezdali in gobezdali, da so delavci privolili v 10-odstotno znižanje mezde. Nato so delavci mirno čakali, kdaj padejo cene za življenske potrebščine, o katerih so voditelji kompanijske unije gobezdali, da pravzanesljivo padejo, ako delavci privolijo v znižanje mezde.

Zdaj se je obdržaval "delavski kongres," katerega je posetilo 260 delegatov, ki so sprejeli resolucijo, v kateri izjavljajo, da so zvesto kooperirali s kompanijo, pomnožili so produkcijo in tako znižali obratne stroške, da je kompanija lahko konkurirala z drugimi kompanijami. Resolucija pravi, da so glasovali za 10-odstotno znižanje mezde v pričakovanju, da padejo cene za življenske potrebščine za deset odstotkov.

Ko so delavci vprašali hišne posestnike, da naj znižajo stanarino in trgovce, da znižajo cene blagu, so debelo gledali delavce in jih vprašali, ako šo ponoreli. Posledica tega mezdnega znižanja je bila, da je Amoskeag Manufacturing kompanija v letu 1927 imela $508,000 čistega dobička.

Kadar bodo delavci te kompanije obdržavali prihodnji "delavski kongres," bo kompanija pritisnila nanje s svojimi 40 zastopniki kompanijske unije, ki bodo toliko časa govorančili in govorančili, da zmešajo delavce. Zmagala bo kompanija.

Solzavice za delavce

Industrijsko mesto je oborožilo svojo policijo s solzavicami.

Charleroi, Pa. — Občinski svet mesta Donora je oborožil svojo policijo s solzavicami. Donora je središče premogovne in jeklarske industrije v dolini Mononghela. Velika hudodelstva so v tem mestu tako redka prikazen, kot ribe v peščeni puščavi. Zato ni težko uganiti, zakaj je mestni svet oborožil svojo policijo s solzavicami in komu so namenjene.

Ako bi bili delavci politično organizirani in bi pri prihodnjih volitvah malo počistili v občinskem svetu, bi občinski očetje stokrat preudarili, preden bi naročili za svoje mestne policaje solzavice. Dokler se delavci ne bodo organizirali politično in v občinske zastope izvolili svojih tovarišev delavcev, toliko časa so v nevarnosti, da jih mestna policija ob času delavskih stavk ali izporov pozdravi s solzavicami, ako bodo zahtevali, kar jim gre po naravnem pravu in ustavi.

Majniška proklamacija internacionale

Delavcem vseh dežel!

Strašanske človeške žrtve, blazno upostošenje gospodarstva tekom štiriletnega ljudskega klanja je pretreslo najtrdoarčnejše zastopnike kapitalističnega izkoriščanja ter imperialistične požrešnosti. Pod neposrednim pritiskom grozovite katastrofe so se po svetovni vojni izjavili pripravljene delavskim zahtevam ugoditi. Slovesno pa so se zavezali predvsem bsemurni delavnik in razorožitev na mednarodni bazi uresničiti. Leta in leta se je ugibalo, pogajalo, posvetovalo ter vedno z obvezami odlašalo.

V desetem letu po premirju so kapitalistične vlade mnenja, da se lahko otresejo zadnjega ostanka sramu, Na čelu lomilcev besede koraka konzervativna vlada Velike Britanije. Ona je v mnogoletnem manevriranju v Ženevskem mednarodnem uradu dela odprto izjavila, da washingtonskih konvencij o osemurnem delavniku, katere so vladni zastopniki Velike Britanije dne 28. novembra 1919 odobrili, ne bo ratificirala. In med tem, ko je bil po vojni glede osemurnega delavnika konvencijski osnutek izdelan, pa vprašanje razorožitve ni niti tako daleč prišle. Razbitje pomorske razorožitvene konference treh največjih pomorskih sil na svetu in predvsem razbitje ženevske pripravljalne razorožitvene konference, dokazuje jasno, da smatrajo imperialistične vlade, da je prišel čas, ko razorožitev lahko javno zatajijo. Kapitalističnim vladam je uspelo potom zavlačevanja priti preko kritične perijode moralnega pritiska, katerega je napravila nanje hlapčevska para bojnih poljan. Delavci vseh dežel se zavedajo tega poslabšanja situacije. Oni bodo iz tega črpali nauk, da bodo svoje vrste še tesneje strnili, vse sile v skupnem boju svojega razreda združili.

Predvsem se mora strnjenost akcije obnesti v letošnjih velikih volilnih bojih.

Isti so bili m...u obetajoč uvedeni z volitvami na Poljskem, kjer je socialistični stranki uspelo pridobiti več kot poi milijona novih volilcev. Prvega majnika bo že znan rezultat silne borbe, katero bijejo naši sodrugi na Francoskem. V Nemčiji po prvi maj višek borbe za volilno zmago. Pozneje bodo padle volilne odločitve na Angleškem, v Belgiji na Nizozemskem in v Švici. V vse te velike boje gre delavski razred v zaupanju samo v lastno moč. — Delavski razred je obdan s celim svetom sovražnikov. Toda delavci vedo, da je proces razjasnjenja v notranjosti njihovega razreda silno napredoval, da se zmote ter zmešnjave medvojnega ter povojnega časa, preživljajo, da vedno v večji meri uspeva delavski razred združevati k enotnosti in volji v dejanju.

Kapitalistični sovražniki si upajo zopet kazati svoje pravo lice. Delavci se niso dali ustrahovati s smešenjem osemurnega delavnika, povodom prve majske proslave leta 1890, oni se ravnotako ne bodo dali ustrahovati s perfidnim prelomom besede, ki je sedaj vsemu svetu jasen.

Letošnje volilne zmage bodo krepak odgovor.

Toda bojno polje socialistične delavske Internacionale ni omejeno na dežele, kjer se bijejo volilni boji. Najtežje naloge za izpolnjevati so v deželah brez demokracije.

In mnogo bolje ni v deželah z navidezno demokracijo. — Največje žrtve prenašajo sodrugi teh dežel s tem, da vzdržujejo organizatorične zveze, da množicam teh dežel pojasnjujejo pravi položaj in pa da informirajo inozemstvo o grozotah diktatorjev in poddiktatorjev. In tako se spominjamo na dan prvega maja pred vsem naših sodrugov v ječah in v pregnanstvu in pa onih, ki prenašajo kruto usodo, da morajo živeti kot begunci.

Kljub vsem tem grožnjam od strani reakcije, koraka delavski razred nevzdržno naprej, njegove organizacije naraščajo in tudi bojevna odločnost. Na bruseljskem kongresu socialistične delavske Internacionale v avgustu, se bo razpravljalo o velikih problemih, razorožitvi, militarizmu, z odločilnimi vprašanji kolonijalne politike in imperializma. Ta kongres bo izraz napredka, ki ga je socialistična delavska Internacionala dosegla v skupni akciji za cilje socializma, tekom prvih petih let njenega postanka. Kot prve resne priprave za ta kongres naj služijo majske manifestacije, na katerih demonstriramo:

Proti militarizmu!
Proti imperializmu!
Proti vojni!
Proti kapitalističnemu izkoriščanju!
Za mednarodno določitev osemurnega delavnika!
Za samoodločbo kolonijalnih narodov!
Za organizatorično enotnost proletarijata v vseh deželah in v Internacionali!
Za nov socialističen družabni red!

V začetku aprila 1928.

Urad socialistične delavske Internacionale.

Slovenski pogrebnik v Jolietu ustreljen

Množica, ki je zapuščala teater, je slišala strel. — Drugi rojak aretiran kot morilec.

Joliet, Ill. — John A. Težak, pogrebnik in cvetličar, je bil v petek zvečer ustreljen v svoji pisarni, 209 Indiana ave. John Mušič, bivši deputišerif, je bil kasneje aretiran kot morilec.

Težak je bil ubit z eno samo krogio, ki je bila izstreljena iz puške z odžagano cevjo. Ljudska množica, ki je prav takrat zapuščala bližnje kinogledališče, je slišala strel in dria na lice mesta.

Težak je sedel z dvema svojima prijateljema, ko je po izpovedbi teh dveh stopil Mušič na prag s kratkocevko v roki rekoč: "Ali čem?", nakar je počilo in Težak je padel mrtev. Mušič je nato pobegnil. Pol ure kasneje so ga dobili v kleti bližnje hiše.

Težak je bil star 50 let. Mušič je star 30 let in o njem pripovedujejo, da je vodja butlegarske gange.

Kongresnik Madden naglo umrl.

Washington, D. C. — Martin B. Madden, republikanski kongresnik iz Chicaga in najstarejši illinoiski reprezentant v kongresu, je v petek naglo umrl za srčno kapjo v svoji kongresni pisarni. Star je bil 73 let. Pripadal je stari gardi.

NAROČNIKOM.

Po pravilih S. N. P. J. je prvi maj praznik za osobje v glavnem uradu jednote in tiskarni, zato Prosveta jutri ne izide.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oklepaju n. pr. (March 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SLAVA PRVEMU MAJNIKU!

Največje žrtve zadnje vojne so doprinesli delavci. Izgubili so življenja, pohabljeni so bili njih zdravi udje in trpeli so zaradi gospodarskega opustošenja. In kakšno je bilo plačilo za te delavske žrtve? Ko je nehalo divje klanje in so se delavci v uniformah vračali na svoje domove iz strelskih jarkov in je prenehalo opustošenje gozdov, polja, vasi in mest, so voditelji kapitalizma videli, da je katastrofa pred durmi. V tem strahu so izjavili, da so pri volji sami priznati zahteve delavcev. V tem trenotku zmede in strahu so svečano izjavili in obljubili, da bodo vpoštevali prvo mednarodno zahtevo mednarodno organiziranega delavstva—osemurni delavnik, ki so jo delavci na svojem mednarodnem zborovanju leta 1889 v Parizu proglasili za svojo glavno zahtevo in ki jo obnove vsako leto na svoj delavski praznik—prvi majnik, dokler ne bo izvojevana.

Sklicana je bila mednarodna konferenca v Washington in dne 28. novembra 1919 so se zastopniki raznih vlad sporazumeli, da se uvede osemurni delavnik.

Ostalo je pri tem, kakor ostane, kadar vlade kaj obljubijo delavcem. Tudi v Ameriki si je moralo delavstvo povsod, kjer uživa osemurni delavnik, priboriti in doprinesti nove žrtve, da se izpolni to, kar so sklenili na washingtonski konferenci. Tudi v Ameriki je danes še veliko podjetij, v katerih se dela po deset in dvanajst ur dnevno.

Ob času vojne so kapitalisti radi priznali delavske organizacije iz istega razloga, kot so se po vojni izrekli za osemurni delavnik. Bali so se katastrofe!

Danes se ne boje več katastrofe! In povsod, kjer jim je bilo mogoče, so prešli v ofenzivo za podaljšanje delavnika, znižanje mezde in poslabšanje delavnih razmer v podjetju.

Ob času letošnjega prvega majnika se vrši ena največjih kapitalističnih ofenziv proti rudarski organizaciji. Kmalu bo štirideset let, ko so delavci obhajali prvikrat svoj praznik in vzpostavili svoje zahteve. In danes se morajo delavci v mnogih industrijah ravnotako bojevati zanje, kot ob času, ko so prvi majnik proglasili za svoj praznik, da na ta dan složno manifestirajo za svoje pravice.

Res se je veliko izpremenilo od tedaj, toda boj je še vedno tako oster, kar pokazuje, da kapitalisti le tedaj odnehajo, kadar so prisiljeni, da popuste.

Delavstvo v Ameriki ima mogočno orožje, s katerim lahko veliko doseže in se približa svojemu končnemu cilju, ako to orožje pravilno rabi. To orožje je volilna pravica. V starem kraju jo ni bilo, ko je bil prvi majnik proglašen za mednarodni delavski praznik. Tam se je moralo delavstvo bojevati, da je dobilo volilno pravico. Številne so bile na prvega majnika manifestacije za splošno, enako in direktno volilno pravico, a še številnejše so bile žrtve, preden so jo delavci izvojevali.

V Ameriki nam ni treba doprinašati nobenih žrtev za izvojevanje splošne, direktne in enake volilne pravice. Imamo jo, a se je ne poslužimo tako, kot bi se jo morali poslužiti delavci v svojo korist.

Prvi majnik, delavski praznik je tukaj in če ameriško delavstvo stori na ta dan obljubo, da bo odslej naprej rabilo splošno, enako in volilno pravico sebi v korist in ne v interesu kapitalistov, da lagljé vklepajo delavstvo v moderno mezdno sužnost, tedaj bodo za ameriške delavce kmalu napočili boljši dnevi.

Premogovniški baroni se ne bodo več drznili tako nesramno izzivati rudarjev, kot se to godi skozi zadnje leto. Glasovnica je tista moč, ako ima v ozadju poleg delavske politične organizacije še delavsko strokovno napredno organizacijo, ki bo krhala in drobila politično moč kapitalističnega razreda, dokler je popolnoma ne zdrobi.

Delavci, napravite letos na prvega majnika obljubo, da ne bodete poslušali več političarjev starih strank: demokratične in republikanske, ampak da se bodete poslužili glasovnice edino v prid delavskega razreda, in storjen bo velik korak naprej za uresničenje zahtev mednarodnega organiziranega delavstva, ki jih razglaša vsako leto na svoj praznik — prvi majnik.

Živela delavska solidarnost in odločnost! Doli s kapitalizmom, preživelim in krutim gospodarskim sistemom!

Take misli naj prevevajo delavce, kadar gredo na volišče, da oddajo glasove.

Slava prvemu majniku, ki kliče delavce vsega sveta na delo za osvoboditev delavstva iz moderne mezdne sužnosti!

VESTI IZ NASELBIN

G. Šubelj ni potreboval Jeričeve reklame.

Chicago. — Mr. John Jerič, urednik klerikalnega "Amer. Slovenca," je zadnji četrtek prav hinavsko povedal v svojem listu, da ne bo delal reklame opernemu pevcu g. Šublju za njegov koncert v Chicagu. S tem svojim izbruhom je ponovno pokazal, kako je zmešan pod klobukom. Dokaz njegove zmešanosti je to, ko piše v začetku, da se njegovo "pojasnilo" ne tiče Šublja, na koncu zmazka pa pravi: "Toliko v pojasnilo, ne lawndalskim rdečim petelinom, marveč g. Šublju" . . . ! Tako se more blamirati le človek, ki je od fanatizma tako razjeden, da ne ve, kje se ga drži glava.

Jerič je pisal, da nima nič proti temu, kje se vrše Šubljevi koncerti, v isti sapi pa bruha, da naj gost iz stare domovine nikar ne pričakuje njegove reklame, dokler bo prirejal svoje koncerte v dvoranah, ki so v rokah "najzagrizenejših, podlih in umazanih fanatikov." Ekshibicije večje fanatičnosti, podlosti in umazanosti še ni bilo kot se izceja iz gornjih besed!

Nadalje je pisal, da "središče vseh pravih in poštenih Slovencev je dvorana pri sv. Štefanu", ne pa dvorana S. N. P. J. To je druga krilatica, ki z bengalično lučjo osvetljuje karakter katoliškega "izobraževalca". Dokaz je, da Jerič trpi, težko trpi na megalomaniji. Zapadno od Western ave., na severni in južni strani mesta ter v predmestjih živi na stotine slovenskih družin; številk nimamo, vendar pa lahko rečemo, da je do tritisoč Slovencev v Chicagu, ki ne priznavajo nobenega središča v cerkveni dvorani — in vsi ti niso pravi in pošteni Slovenci po sodbi urednika A. S.!

Mi vidimo v g. Šublja le pevca-umetnika in kot tak nam je dobrodošel. Nismo ga vprašali po veri niti politiki. To je njegova privatna zadeva, ki nas ne briga. Hoteli smo tudi, da pri koncertu sodelujejo vsa slovenska pevska društva v Chicagu. Mr. Račič, ki vodi katoliški zbor "Adrijo," je odgovoril, da bi rad sodeloval — a ne more, ker imajo isti dan veselico v cerkveni dvorani. Cerkev je zadolžena, šola je zadolžena, vse je zadolženo, zato morajo tam delati. Mr. Račič je pošteno odgovoril; navedel je pravi vzrok. Jerič pa ni povedal pravega vzroka, marveč je lopnil po dvorani S. N. P. J. in socialistih. Ako bi bil Jerič tako pošten kakor je Račič, bi bil povedal: G. Šubelj, reklame vam ne bomo delali za koncert, ker hočemo, da naši ljudje gredo na našo veselico, kajti mi potrebujemo denar. Ako pa hočete, da vas bom tudi jaz poslušal, pridite pet v našo slavno dvorano — in nekaj dolarjev vam že vržemo za trud, drugo pa spravimo mi, ker potrebujemo denar! —

To je, kar bistveno pomeni Jeričev izbruh. G. Šubelj ni potreboval Jeričeve reklame — čeprav mu jo je nehote naredil. G. Šubelj lahko zdaj ve, kje so pravi fanatiki in največji hinavci.

Jeričeve jeze je pa bilo preveč, da bi se bila vsa izlila v prvem zmazku. Oglasil se je še v soboto pod pretvezo, da je "slišal neke odmeve" na svoj prvi napad. (Prav, prav! Slišal jih bo še več — tudi od "pravih in poštenih"!) V drugem zmazku izliva svoj srd med vrsticami tudi nad katoliškimi listi v Clevelandu (Glasilo K. S. K. J.), ki za enkrat niso bili tako fakinski, kot je bivša patrova cunja. Jeričevo zavijanje, da ne bi hotel delati reklame socialistom, je prozoren bluff. Kdaj pa so socialisti vprašali njega za svojo reklamo? Je ne potrebujejo in — ne marajo! Šubljev koncert ni bil socialistična zadeva.

Največjo nesramnost pa uganja Jerič, ko primerja poset starokrajskega pevca - umetnika s posetom ljubljanskega škofa in evharističarjev. Radi bi znali, kaj imata skupnega. Škofovo romanje je bila verska stvar, ki je bila omejena samo na katoličane, dočim so koncerti opernega pevca kulturna stvar, ki razumnim ljudem ne moti njihovega prepričanja, kakršnokoli je. Razumnim ljudem je to jasno, samo Jeriču ni, kajti po njegovi "two by four" mentaliteti se mora ves svet zakleniti v cerkev in tam izkrvaveti.

Pomen tiska.

Nanticoke, Pa.—Veliko črnila se je že porabilo na nemem papirju in veliko se ga še bo. Ker je neobčutljiv, prenese vse, malo resnice, tem več pa neresnice. Še v moji šolski dobi me je oče privadil na čitanje knjig. Lahko rečem, da sem prečital skoro vse Mohorjeve knjige, posebno ob zimskih večerih. Naglas sem moral čitati, oče in mati sta pa poslušala. Tudi v šoli sem imel vedno red v čitanju prav dober. To je bilo tudi edino, za kar sem se odlikoval izmed vsemi mojimi součenci, za ostalo nisem bil kaj prida. Kako težko mi je bilo čitati o Izakih, Jakobih, Abrahamih in tako dalje. Še kot dečku se mi je vse to zdelo neumno. Še kot otrok sem dvomil v te božanske dogme, a ker mi ni bila dana prilika, da bi kaj boljšega dobil v roke, sem se moral zadovoljiti s tem.

Ko sem dorastel in bil že sam svoj gospodar, sem zelo rad čital povesti in romane. Koliko izobrazbe je v teh storijah in romanih? Jako malo, ali skoro nič, izjema so le tiste, ki so spisane v socialnem smislu. Torej čitatelj, ako rad čitaš, kakšno čtivo se ti bolj dopade, okrašeno z vsakojakimi slikami in zavijanji, ali takšno, ki je brez slik in brez vseh spletkarij?

Tukaj v Ameriki je danes pač drugače, kot je bilo v domovini pred 35-40 leti. Tu imamo precejšnje število svobodomiselnega čtiva, vsaj tako se naziva. Ali pa je res vse to čtivo resnično delavstvu v prid? Tu se je pač treba nekoliko pomuditi in premisliti. Ako bi v resnici bilo v naših borcih toliko poštenosti, kje in od kod dohodki, ki jih prejemajo razni uradniki. Ali niso razni šifkartaši napravili svoje premoženje pri Slovencih. Niso ga napravili na Wall streetu.

Vzemimo besedo svoboda, kaj pomeni. Meni ni iz lista razumljivo, ker nisem filozof, temveč le preprosti premogar. In naš odrešenk Bartulovič? Kaj ima on pokazati v svoji fliki? Ali je kaj inteligentnega v njej? Vsak nekoliko razumen delavec bo priznal, da nič, razen golih neslanih laži. In takšen vodja naj nas reši izpod mezdne sužnjosti in SNPJ izpod "Zavertnikovega cesarstva"?! Takšnih bavbavov poznamo še od leta 1925. Še mu bo treba iti na Dunaj in tudi v Terbovlje, da se bo naučil izobrazbe. Toda danes so tudi Terbovlje že civilizirane.

Bratje trpini, skoro prosil bi vas, kateri ste se dali zapeljati tako nizkotnemu človeku, pustite ga. Naj prime za kakšno bolj koristno delo. Ako je v resnici krojač, naj prime iglo v roke, ker za vodstvo, sem prepričan, je nesposoben. Kdor ne verjame meni, se bo sam prepričal prej ali slej. Toliko članstva, pa da bi nas socialpatrijotje izrabljali, bi bila sramota. Ne verjamem, da je 20% socialistov v jednoti, pa so bili zadovoljni z vodstvom. Vem, da bi se rad zdebelil, ker je tako suh kot oreh, ali ne bo šlo na naš račun. Še je večina, pri kateri odločujeta pamet in razum.

Torej Karl, France ali kar si že, pridi k pameti, kot se uredniku spodobi. Sicer imaš jezik precej namazan, a pri premišljenemu rojaku vseeno nič ne opraviš. Pusti jednoto pri miru. Ona je rastla in bo še brez vsake tvoje pomoči. Ako bi malo bolj razsodno pričel, bi bil danes lahko njen član in tudi nje gl. urednik. Ko bi bil jaz v tvoji koži, bi ravnal drugače. Nobena usiljiva stvar ni koristna in vselej rodi zle posledice. Koliko koristnega pa si napravil za stavkarje, premogarje? Koliko? Predloži račun. Tisto neslano inkvizicijo, ki jo predbacivaš, si si ponepotrebnem nakopal. Kar si iskal, si dobil.

Ker čitam vse, zato nisem tudi prezrl dopisa iz Milwaukeeja pod naslovom "Delavcem v prevdarek," ki ga je spisal Rudolph Goldner. Rečem le toliko, da je, žal, premalo takšnih mož kot je on s tako dobro sugestijo. V resnici bi bil to največji udarec za skebe in za barone premoga. Ta načrt bi bil izvedljiv, ako bi se hotel delavec le malo zanimati. Dolar mesečno. Seveda, če ga ni, ga človek ne more dati. Toda če človek le količkaj dela, si bi ga lahko pritrgal od ust. Ni s tem rečeno, da bi moral biti ravno dolar, lahko bi bilo več ali manj. Vsak, ki ima srce za dobro stvar, bi rad dal, kolikor bi pač mogel. Po mojem mnenju je omenjeni načrt plemenit.

Meni je dobro znano, kaj je premogar, v kakšnem položaju se nahaja in kako z njim postopajo. Naj rečem samo toliko, da je dolžnost nas vseh, da pričnemo resno premišljevati naš obupen položaj, ne samo premogarji, pač pa delavci vseh strok. Torej na noge z zavestjo zmage. Razmere so nezanosne, skoro obupne pod tem tiranskim kapitalizmom. Nikakor pa ne bomo dosegli boljših časov, ako se bomo pustili še nadalje varati. Vohunov, agentov in poneumnejevalcev imamo vse polno. Naprej za naš pošteni tisk, kakor sta Prosveta in Proletarec in za akcijo, ki jo je predložil Rudolph Goldner. Kdo bo prvi?

Henrik Pečarič.

Organizirajmo neorganizirane!

Avella, Pa. — Prosveta je poročala, da je John L. Lewis vrgel iz Unije štiri lokale. Moram poročati, da smo bili tega deležni najprej na Avelli. Tukaj smo tisti kosmati boljševiki, ako kdo ne verjame, smo na ogled brezplačno. Zahtevamo, da se mora Lewis odstraniti, kajti on ni zmožen, ali pa noče nas pripeljati do zmage. Delavci, premogarji, ki ste na stavki, ne mislite, kadar se bo v Ameriki nehalo premog kopati in izpraznilo trg, da šele tedaj bo zmaga naša. Treba je organizirati neorganizirane in stopiti v boj, da bo zmaga vsega delavstva v Ameriki. Tega se pa preje ne more napraviti, dokler se ne iznebimo nazadnjaških voditeljev.

Zatoraj dol z John Lewisom in njegovo mašinerijo. Postagovo mesto, ki jim delavstvo zavimo zmožne voditelje na njeupa, kot je John Brophy in drugi. — **Martin Kavčič.**

Skrbimo za svoje interese.

Puritan, Mich. — S prvim aprilom so nam tukaj dali sedem dni počitnic v tednu. Vsakemu treznemu človeku je lahko znano, zakaj je tolika brezposelnost. Velike korporacije si vsako leto nabavijo moderne stroje, da si z njimi bolj kupičijo dobiček, ubogega in izmučenega delavca pa vržejo na cesto. Tako ostane delavec brez zaslužka in seveda brez kruha.

Treba nam je ene močne organizacije, unije vseh delavcev, da ne bi z nami tako grdo postopali in nas odslavljali, kadar se jim poljubi. Ali je to pravilno? Seveda ni. Ampak delavstvo bi se predvsem moralo malo bolj brigati za svoje interese, kajti kapitalisti se gotovo ne bodo. Kdaj se bomo mi prebudili, da bomo skrbeli tudi malo zase? Čas bi že bil, da ne bomo na večne čase izkoriščani. Le v močni organizaciji je prava rešitev delavstva.

Organizacija nam je torej potrebna. Potom nje bi si lahko izvojevali kar bi hoteli. Seveda bi morali paziti na svoje voditelje tako, da bi mi imeli moč nad njimi.

Letos so predsedniške volitve. Nič mi ni še znano kdo bo predsedniški kandidat, in tudi ni velike važnosti kdo je, kajti dosedaj ni bil še nobeden v korist delavstva, pa tudi sedaj nam ni upati, kajti delavstvo se še vse premalo zanima za svoje interese. Treba nam je predvsem lastne odrešitve. Nikar ne čakajmo na kakšnega Mesijo, da nas bo odrešil, ker ga bomo zastonj iskali. Postanimo sami svoji Mesije, ker to je naša dolžnost. Ako se sami ne bomo zanimali za svoje interese, tedaj se tudi drugi ne bodo.

Valentin Oratch.

Smrtna kosa.

Canonsburg, Pa. — Dne 5. aprila je tukaj po dolgotrajni in mučni bolezni preminul član društva "Postojnska jama" št. 138 SNPJ, sobrat Jakob Frank. Pokojni je bil doma iz vasi Celje, občina Prem na Notranjskem. Tukaj zapušča žalujočo soprogo ter dva mladoletna otroka in štiri brate. V Ameriko je prišel pred sedemnajstimi leti. Bil je vedno zaposlen v premogorovih, v katerih si je tudi nakopal proletarsko bolezen. Iskal je zdravja okoli vseh mogočih zdravnikov, ali niso mu mogli dosti pomagati. Pogreb se je vršil 7. aprila. Kljub hudi nevihti je bil pogreb dobro obiskan od članov društva "Postojnska jama" in prijateljev ter znancev. Društvo mu je položilo na gomilo krasen venec v zadnji pozdrav.

V SNPJ je pristopil pred 12 leti. Bil je tudi dolgoletan član tukajšnje slovenske "Alexander" godbe ter član pevskega društva "Ilirija." Pokojni Jakob Frank je bil v resnici mirne narave, rad je bil dobre volje, nikoli ni iskal kakšnih prepirov, pomagal je rad, kjer je le mogel. Poznan je bil med tukajšnjimi rojaki kot humorja poln človek.

Usoda mu je v življenju nakopičila le malo prijetnih dni. Kljub dolgi bolezni je bil skrben oče svoji družini. Premoženja ni zapustil, razen lične hišice. Živel je kakor vsak, ki je odvisen samo od svojega zaslužka.

Dragi Jaka, odšel si prezgodaj od nas. Pogrešali te bomo v društvu in pri drugih kulturnih organizacijah. Ohranili te bomo v trajnem spominu kot sobrata, prijatelja in poštenjaka.

Njegovi družini naše iskreno sožalje!

John Koklich, predsednik društva "Postojnska jama."

Koncert pevskega zbora "Svoboda."

Detroit, Mich. — Zadnje čase se je pokazalo v detroitski koloniji Slovencev veliko zanimanje za dramatiko in petje. Pogosto se prirejajo različni koncerti, veselice v pomoč štrajkarjem in v prid Delavskega doma na zapadni strani mesta. Na vseh teh prireditbah so sodelovali pevski zbori, "Ljubljanski vrh," "Bled" in "Svoboda." Dne 8. aprila je priredil dramski in pevski zbor "Ljubljanski vrh" koncert s programom in igro "Poročna noč," ki jo je napisal naš slovenski ameriški literat Ivan Molek. Predigra iz fevdalne dobe je bila perfektno izvajana, četudi bi potrebovala malo pojasnila, da bi navzoči razumeli nje pomen.

Naši diletantje so dobro nastopali v svojih vlogah, le bolj glasno bi bili morali govoriti, saj smo Slovenci radi glasni v prepirih. Ker pa ni bil oder za to primeren, je krivda nas vseh Slovencev v Detroitu, da nimamo, kar potrebujemo. Zmožnosti imamo, da bi imeli tudi prostor kje pokazati. Upamo, da bo kmalu tudi detroitska naselbina imela prostor, v katerem bomo lahko prirejali igre in koncerte v boljše zadovoljstvo.

Zadnje čase je imel pevski zbor "Svoboda" velike potežkoče. Prvič nismo imeli prostora za učenje, drugič pa nismo mogli dobiti učitelja, a tretjič pa ni bilo sredstev. Vsaka kriza mine, taki je tudi ta. Dobili smo pevovodjo, našega zavednega premogarja iz Kansasa, John Brlisga. Moramo priznati, da je John Brlisg vešč svoje naloge in se zaveda, da smo vsi delavci, da skušamo pokazati, da je slovenski narod prav tako kulturen kot so ostali. John Brlisg je tudi član kluba št. 114. On je navadni delavec, ki je sedaj uposlen pri Fordu, kjer dela dnevno po 8 ur.

Ker ni bilo že dolgo nobenega koncerta, ki bi ga priredil pevski zbor "Svoboda", se sedaj prav pridno pripravljamo za koncert, ki se bo vršil dne 6. maja v HND na Kirby ave. Program obstoja iz deset točk. Vsega skupaj nastopijo 4 pevski zbori. Začetek veselice točno ob 3. popoldne, začetek programa pa točno ob 7. zvečer. Vstopnice so samo 50c za odrasle.

Program bo bogat. Nastopilo bo od 130 do 140 pevcev in pevk. Že to bi moralo slehernega privesti v dvorano, ako se vsi zavedamo, da smo vsi sinovi in hčere slovenskih mater ter da nam je tekla zibel na Slovenskem. Ker se zavedamo, da se pevci in pevke žrtvujejo za svoj narod, smemo tudi upati, da bo naš narod to delo znal ceniti s tem, da napolni dvorano v velikem številu. V imenu pevcev in pevk zbora "Svoboda" vabim vse rojake in rojakinje k obilni udeležbi dne 6. maja. Pevski zbor "Svoboda" jamči za povrnitev v vseh ozirih. Čisti dobiček je namenjen za vzdrževanje zbora.

Na svidenje! — **Anton Jurca.**

BARIKADE

Izpoved, ki bi prišla, če bi bil John pošten.

Z mojim "pojasnilom" g. Šublju sem se baje opekel. Že snoči sem izvedel, da je bil baje moj dikt v korist pevcu in v škodo meni. Vse to kaže, da baje nisem pošten. Tega pa ne povem. Potreba je, da se preloži krivda na vreme: pri nas je bil baje dež, na Lawndale pa je baje sijalo solnce. Shucks! — John Bajerič.

* * *

Kaj je vse mogoče. . .

Iz Chicaga: Zbirališče večjega števila "pravih in poštenih" Slovencev je bilo včeraj v rdeči lawndalski dvorani. Ali bo treba zdaj te Slovence in Slovenke drugič krstiti?

* * *

Siromakova filozofija.

Stari Kolina je rekel: "Ko je človek - vrag sklenil, da bo žrl ljudi, je začel busines z vero."

* * *

Misterij misterijev.

"Čisti radnici" nazivajo rudarje v Illinoisu "puškari" Kdaj pa so rudarji zdelovali puške?

("Novi Svijet" piše, da so "čisti radnici" nekoč poročali o konfliktu med Anglijo in Veliko Britanijo!)

* * *

Kako se dela reklama.

Rojak, ki je tudi prištet med "prave in poštene", je rekel po koncertu: "Povedal je, da noče delati reklame — in s tem je naredil reklamo. Zakaj ni molčal?"

* * *

Zimski sport.

Iz Calumeta: Tukaj se tepemo za sport in dobimo nagrado. Ko se tega naveličamo, se streljamo za zakonsko pravico in potem čakamo s "poštupanim" obrazom na kazen. Ne smete nam zameriti. Taka je bila naša katoliška vzgoja. Če se ne bi bili tega naučili, ne bi znali. Drugače je tukaj mrzlo in črmerno. — Previdni bedak, Calumet, Mich.

* * *

Ameriški ženini.

Mary S., Cornwall, Pa., je 13. aprila zastavila v tej koloni uganko: Zakaj dekleta v starem kraju iščejo ženina v Ameriki? — Odgovor: Zato, ker mislijo, da se denar v Ameriki po cesti pobira.

Prišlo je deset odgovorov, toda noben se ne ujema z zgornjim. Oglasile so se večinoma čitateljice, ki odgovarjajo različno, na primer: "Zato, da se omožijo, ker ga v starem kraju ne morejo dobiti, ker je tam preveč deklet, ker bi rade šle v Ameriko, ker ni Amerika v starem kraju, ker se jim nobeden ne dopade, ker mislijo, da tukaj dobe milijonarja itd. — Nagrada torej ostane neizplačana.

Nova uganka: Žena je brez moža, ima pa več otrok, celo dvojčke, trojčke in četvorčke, in čim starejša je, bolj se počuti. Kaj je to? — Zastavila G. C. Vandling, Pa., ki pošlje prvi osebi, katera prav ugane, dva purja jajca. Odgovor bo objavljen 16. maja.

Zahvala.

Cleveland, O. — Prigibno vam pošiljam vsoto $6.50 za stavkujoče rudarje, ki sem jo nabral na prošlem zabavnem sestanku Slovenske narodne čitalnice v Slovenskem narodnem domu na Holmes ave., dne 14. aprila t. l.

Dolžnost me veže, da se vsem darovalcem na tem mestu zahvalim. **Anton Mravlje.**

Vesti iz Jugoslavije

PO ATENTATU NA ITALIJANSKEGA KRALJA.

(Izvirno.)

Gorica, dne 13. aprila.

Ponesrečeni atentat na italijanskega kralja Emanuela, je razburil ne samo fašiste, nego sploh vse prebivalstvo, kajti atentat na kralja Emanuela ni bil tako brezpomemben. Dasiravno so pravi in edini krivci tega atentata le italijanski **fašisti**, vendar so pričeli fašisti z veliko gonjo proti vsem razredno zavednim delavcem, zlasti pa proti socialistom in komunistom, katere dolže, da so oni organizirali atentat na italijanskega kralja in na duceja Mussolinija. — Vse je seveda popolna in ordinarna laž, in to fašisti dobro vedo, zato tudi skušajo domačo, kakor tudi inozemsko javnost prepričati o vsem mogočem in nemogočem ter obenem pokazati svetu, da so oni sami popolnoma nedolžni in da pade vsa krivda na delavstvo, ki je revolucionarno in anarhistično, tako, da bi kar poklalo fašistične generale in kralje.

Takoj po atentatu je bil alarm kakor je vedno, in pričel se je divji lov na socialiste in komuniste. Iskali so vse v Italiji bivajoče, od oblasti osumljene nasprotnike sedanjega družabnega reda in jih poaretirali. Kakor zvemo, je bilo dozdaj aretiranih že več stotin teh nesrečnežev, ki so prepeljani v ječe.

Atentati, pa naj bodo že taki ali taki, ali pa naj bodo v tej ali oni deželi, so vedno in povsod znak čudne prenapetosti in adekvaten izraz notranjih **razrednih ali gospodarsko - političnih** nasprotij, ki segajo tako globoko, da privedejo od časa do časa do konfliktov, ki potem pretresajo svet.

Italijo dovolj poznamo in dovolj poznamo tudi italijanski fašizem, ki si je ustvaril in zasužnjil fašistično Italijo. In zato se ne moremo čuditi, ako se sem pa tja izvrše atentati in da so atentati naperjeni proti še živečim predstavnikom italijanskega monarhizma.

Inozemska javnost bo brez dvoma težko dobila pravo sliko o milanskem atentatu na kralja, kajti italijanskemu fašizmu je šlo predvsem za nekaj drugega: Zahotelo se mu je po novem in strahotnem preganjanju nefašističnega prebivalstva, iznesti hoče svojo nemoč nad nedolžnim prebivalstvom, ki trpi v jarmih in okovih in ki si upa to javno povedati. Fašizem hoče samo nekaj: Zasigurati si gospodarsko in politično nadvlado in da doseže to, so mu sveta vsaka sredstva, in tudi atentati.

S strahom pričakujemo tudi mi na Primorskem, kaj se bo izteklo iz teh večnih pretresov in političnih konvulzij. Ali fašisti še vedno nočejo mirovati, še vedno hočejo s terorjem in požiganjem, ubijanjem itd., krotiti delovno ljudstvo?

Vest, da so pričeli takoj po atentatu preganjati komuniste in socialiste, je na nas vplivala zelo mučno, kajti prepričani smo, da bodo padli po nas prav tako, kajti tudi narodne manjšine so italijanskemu fašizmu — nevarne. In v svojih domnevah se nismo preveč motili. V Gorici in Trstu se pripravljajo nova preganjanja. Nove proskripcijske listine se že sestavljajo in nas Slovence na Primorskem čakajo težki dnevi. . .

To stanje, kakršno je danes, ni vzdržno. Nekje mora počiti. In predstavniki italijanskega fašizma to dobro vedo. Njihova akcija bo šla sedaj proti vsemu in vsakomur, z divjanjem, požiganjem, osebnim teroriziranjem in kakor tudi v Jugoslaviji — z batinami.

Italija in fašizem ustvarjata fašistično glavnjačo. Ustvarjata jo sicer za delavstvo, za kmeta in izmozganega uradnika, za narodne manjšine in sploh za vse nefašiste.. Ali brez dvoma bo prišel čas, ko bodo ljudje rekli: **Do sem in ne dalje!** Tedaj pa bo rimska Glavnjača za one, ki mislijo, da so nepremagljivi in ki jim je danes sveto vse, samo če se doseže popolno uničenje delavskega in kmetskega gibanja, samo če se razženejo narodne manjšine.

Resni dogodki so to v Italiji, in znak so, da tako ne bo šlo več dalje. Mussolinijeva roka pa bo morala omahniti in s tem bo prišel za Italijo, kakor tudi za naš slovenski narod na Primorskem drug, nov čas, **osebne svobode in čas socializma.**

Glad v Jugoslaviji. Oblasti se ne zmenijo za gladujoče prebivalstvo.

Mostar, aprila meseca.

Jugoslavija, dasi kmetska dežela, kjer se prebivalstvo peča izrecno in v pretežni večini z živinorejo in kmetijstvom in dasiravno ena najbogatejših dežel v Evropi, kar se naravnih zakladov tiče, strada. Čudno se sliši sicer in skoraj neverjetno, ali vendar je resnično.

Prebivalstvo v Jugoslaviji gladuje. V Bosni, v Hercegovini, v Dalmaciji in Črni gori ljudje že obupujejo, ker že skoraj od jeseni niso imeli kaj jesti. Te dežele so edina izjema, kjer je malo rodovitne zemlje. Ker pa seljaki ne znajo niti dobro gospodariti in razpolagati s plodno zemljo, nastajajo v teh deželah večkrat, ali vsaj običajno lakote. In tako je tudi sedaj v deželi lakota. Ljudje umirajo od gladu in kronika ve povedati, da je umrlo v zadnjem času že nekaj nad sto ljudi v Jugoslaviji od gladu.

Stotisoči revnih in ubogih kmetov v ogroženi Bosni, Hercegovini, Dalmaciji in Črni gori so brez vsake hrane in dogajajo se v večjem številu slučaji, da se vsi ti gladujoči med seboj zgrabijo, zlasti ko vidijo, da eni, ponavadi priviligiranci, dobe kaj hrane, drugi pa ne. Seveda pa takih slučajev ni več kakor onih, ko ljudje umro od lakote.

Jugoslovanske kraljeve vlade se lahko ponašajo, kajti brezdvomno je, da tako antisocialnih vlad nobena država na svetu ne premore. Zato pa je tudi povsem razumljivo, da v deželi, kateri smo včasih rekli, da je podobna oni, kjer se "cedi med in mleko," razsaja glad in da ljudje umirajo od lakote. Vlada v Beogradu se torej za gladujoče ni brigala, kajti po njenem mnenju je, da se s pomaganjem gladujočim ne vrši narodno delo in sploh delo za interese ljudstva.

Ali položaj v gladujočih in od gladu ogroženih krajih se je tako poslabšal, da je nastala tudi za gospode v Beogradu resna nevarnost. Ker civilisti v Beogradu niso imeli razumevanja in srca za lačno prebivalstvo, so se jih usmilili, čujte in strmite, generali! Oni so dejali, da so prebivalci v Hercegovini, Bosni Dalmaciji in Črni gori že tako sestradani, da niso več sposobni za vojaško službo. . .

Šele sedaj, ko so se srbski generali zbali za svojo armado radi sposobnosti, je vlada dovolila 150 milijonov kredita za nujno pomoč brezposelnim in gladujočim prebivalcem.

No in sedaj pride to, kar je v Jugoslaviji čisto navadno in "narodno": Po teh milijonih namenjenih za gladujoče so padli vladi v Beogradu blizu stoječi špekulanti in liferanti, ki so prevzeli nakup žita za gladujoče. In po par dnevnem trudu se je posrečilo ugotoviti, da so ti špekulanti že "zaslužili" nekaj nad 16 milijonov dinarjev.

Nekaj prav balkanskega pa je, da se podpora gladujočim razdaja pristransko. Tisti, ki imajo legitimacijo radikalne stranke, ali demokratske Davidovičeve dobe hrano, drugi pa, ki so opozicionalci in ne trobijo v vladni rog, pa ali ne dobe ničesar ali pa so v dajatvah zapostavljeni . . .

Interesantno je tudi to, da so srbske dežele oz. pokrajine, kjer so naseljeni Srbi dobili več podpore, kakor so jo sami zahtevali. Ali od gladu ogrožene pokrajine, kjer niso naseljeni Srbi, pa so dobili prebivalci le komaj 50% tega, kar so dobili Srbi. To zapostavljanje seveda daje razdeljevanju jako čuden karakter in ljudje postajajo še bolj nezadovolni, kakor so že itak. V Dalmaciji na primer so dobili člani radikalne stranke po 25 kg koruze, ali nečlani in drugi sploh po 5 kilogramov. Iz tega se jasno vidi, kako nezdrave in neprave razmere vladajo v Jugoslaviji. Zanimivo je poleg vsega tudi to, da Srbi dobivajo — pšenico, neSrbi pa — koruzo.

Jasno je vsled tega, da je do gospoda Vukičeviča, predsednika kraljeve vlade v Beogradu nastal vedno večji odpor, kajti ljudje so siti večnega zapostavljanja od strani Srbov. Sicer pa se more reči, da tudi Srbi ne morejo biti zadovoljni, čeprav dobe nekoliko več koruze ali pa pšenice, kajti dejstvo, je da srbski kmetje tudi stradajo in da ne strada noben rad. Jugoslavija je dežela, kjer ne bi bilo treba gladu. To vedo tudi nekoliko manj izobraženi Jugoslovani, in zato postajajo nezadovoljni s temi razmerami. — Vzroki gladu pa leže tudi drugod. In sicer predvsem v previsokih davčnih dajatvah in pa v padcu poljedelskih produktov. Ves ta nered pa bi se seveda dal prav lahko odpraviti, le če bi imela gospoda v Beogradu kaj smisla. Odstranjen pa bi bil tudi glad, prebivalstvo pa bi bilo zadovoljno.

V.

K tragediji na Dravi. Strašna nesreča na Dravi je sedaj popolnoma pojasnjena. Usodne vožnje od Felberjevega otoka h kamniškemu bregu so se poleg petorice Mariborčanov, ki so vsi našli smrt v valovih, udeležili naslednji prebivalci kamniške okolice: Ivo Bančič, naslednik Lorbekovega posestva v Rošpohu, ki je kupil seno od Felberjevih dedičev, njegova 20letna hči Foška, njegov sosed Paskval Grizila, 18letni hlapec Jakob Klobase in 25letni brodar France Lesjak.

Bančiča in njegovo hčer je rešil Ivan Hej s svojim sinom, druga dva pa sta se rešila sama, ker se nista oprijela plavajočih kopic sena, temveč se zagnala proti bregu. Brodar France Lesjak je po vseh izgledih kot šesta žrtev utonil. Izletniki, ki so ostali na otoku, so videli, da se je oprijel največje senene kopice, ki se je za nekaj časa pogreznila, potem pa se zopet dvignila na površje — brez njega.

Pri srečanju smrtno ponesrečil. Kakor navadno ob večjih praznikih so tudi letos ob velikonočnih praznikih v raznih krajih streljali z možnarji. Pri tem so se pripetile nezgode, v Globokem pri Polju po smrtna nesreča. Kmečki fant Franc Jevšek je z nabasanim možnarjem ravnal tako neprevidno, da se je možnar predčasno sprožil in nesrečnemu strelcu zdrobil lobanjo.

Samomor mlade deklice v cerkvi. Pri Bajskem Sv. Ivanu v Vojvodini je na veliki petek izvršila samomor osemnajstletna Kaethe von Gundt iz Draždan, hči bogatega tovarnarja, ki se je že leto dni mudila pri neki madžarski rodbini, da bi se naučila madžarskega jezika. Zaljubila se je v nekega tamkajšnjega posestnika. Na veliki petek je šla v cerkev sv. Marka in si je, ko je bila cerkev natlačena polna ljudstva, iz revolverja pognala kroglo v glavo. V cerkvi je nastala velika panika. Mlada Kaethe je zapustila pismo, v katem izjavlja, da gre v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

Nenadna smrt slovenskega vojaka v Petrovaradinu. Komaj je minulo 14 dni, ko so se odpeljali rekruti iz Slovenije v Petrovaradin, da odslužijo svoj kadrovski rok pri 4. balonski četi. Med vedno veselimi novinci-vojaki v tej četi, kamor je bilo dodeljenih nad 20 slovenskih fantov, je bil tudi Ludvik Vipotnik doma iz Gotovelj pri Žalcu, ki gotovo ni slutil, da se je odpeljal za vedno iz Slovenije. Obolel je nenadoma na slepem črevesu, nakar se je v petrovaradinski bolnici podvrgel operaciji, ki ji je pa podlegel.

Smrtna kosa. V ljubljanski bolnici je umrl za tuberkulozo Ivan Romih, krojaški mojster v Hrastniku.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

JOHNSON NASTOPIL PROTI ZAKULISNIKOM.

V svojem govoru je pokazal na veliko korist, ki bi jo bilo deležno ljudstvo, ako vlada zgradi jez v Boulder kanjonu.

Washington, D. C. — Senator Johnson iz Californije je z živo besedo 27. t. m. apeliral na senatorje proti pritisku trusta javnih naprav in njegovih zakulisnikov in da glasujejo za osnovo za zgraditev jeza v Boulder kanjonu, ki bi preprečil poplave in razdejanja lastnine prebivalcev v dolini reke Colorado.

Johnson je predočil senatorjem in številnim poslušalcem na galeriji velike koristi, ki bodo izvirale iz največjega inženirskega projekta, ki je bil kdaj podvzet po katerikoli vladi v zgodovini.

Jez, ki je v načrtu, je dejal senator, bi v času suše namakal nad milijon akrov zemljišča in bi na ta način ustvaril novo bogato kraljestvo na jugozapadu. Nadalje bi preprečil divjanje hudournikov, kateri ogrožajo s poplavo 65,000 prebivalcem v Imperialni dolini. Projekt bi producíral najmanj za 800,000 konjskih moči elektrike in oddaja te sile bi v kratkem času plačala vse gradbene stroške. Ako se jez zgradi, ne bo ljudstvo plačalo niti centa več pri davkih. Zgradba jeza bi prinašala večje koristi kot jih prinaša Panamski prekop.

POPKI NA SADNEM DREVJU V MICHIGANU SO SE ODPRLI.

Veselje med sadjerejci je veliko.

St. Joseph, Mich. — V pasu za sadjerejo v južnem Michiganu so se sadjerejci bali, da ostanejo popki na sadnem drevju zaprti. V četrtek dne 26. aprila so se pa popki nepričakovano odprli in razcveteli. Gorko pomladansko solnce je pomagalo. Med sadjerejci je zavladalo veliko veselje.

Harry J. Lurkins, ki je nastavljen od farmarskega biroja za okrajnega poljovalnega učitelja v sadjerejstvu, je izjavil, da bo sadno drevje v tednu cvetenja, ki prične dne 6. maja, v polnem cvetju. To obeta toplo spomladansko vreme.

OLJNI PARNIK V PLAMENU.

Drugi parnik rešil 34 oseb z goreče ladje.

New York, N. Y. — Ameriški parnik "Overbroock" za prevažanje olja je pričel goreti po eksploziji pri sesalkah. Ob času požara se je nahajal ob obrežju Floride. Na pomoč mu je prihitel parnik "Fred W. Weller" za prevažanje olja in rešil 34 oseb, ki so zapustile gorečo ladjo v čolnih.

VELIK POŽAR.

Dva ognjegasca sta bila ubita, več drugih ranjenih.

New York, N. Y. — V petek je nastal velik požar v departmentni trgovini Linn's Bros., Paterson, N. J., ki je uničil poslopje. Pri rešitvenem delu sta bila dva ognjegasca ubita, dvanajst drugih je pa bilo težko ranjenih. Škoda se ceni nad $100,000.

Trupli moškega in ženske najdeni v jezeru.

Chicago. — Neki delavec, ki je delal na cesti blizu jezera na južni strani mesta, je opazil dve trupli na površju jezera. Obvestil je policijo, ki je uvedla preiskavo. Ženska zgleda, da je stara okrog 30 let in je bila dobro oblečena. Moški je bil brez vsake obleke in star okrog 40 let. Na truplih ni nobenih znakov, ki bi kazali na umor.

Spet 19 vstašev ubitih v Mehiki.

Mexico City, 28. apr. — Katoliški rebeli so bili včeraj zelo aktivni v državi Guanajuato. Štiristo vstašev se je pojavilo blizu Las Guajalatosa in spustili so se v boj s 37. bataljonom zvezne infanterije. V bitki, ki je trajala več ur, so bili vstaši premagani in 19 jih je obležalo mrtvih na bojišču.

Nova koncesija privatnemu kapitalu v Rusiji

Sovjeti dovolili privatnim družbam gradnjo stanovanjskih hiš.

Moskva, 28. apr. — Svet ljudskih komisarjev je pravkar dovolil, da se lahko organizirajo privatne družbe v izključno svrho graditve stanovanjskih hiš. Sovjetska vlada je dovolila to koncesijo z namenom, da reši stanovanjsko krizo, če se bo dalo. Silno pomanjkanje stanovanj za delavce v Moskvi postaja že neznosno. Koncesija daje privatnim družbam pravico, da upravljajo svoje hiše in jih oddajajo v najem brez motenja s strani stanovanjske komisije. Nove hiše bodo oproščene lokalnega davka in sovjetske banke bodo financirale projekt.

SPREJEM PREKOMORSKIH LETALCEV V NEW YORKU.

New York, 28. aprila. — Nemško-irska letalska trojica — baron Huenefeld, kapitan Koehl in Fitzmaurice — je danes drugič prispela v New York, in bila je sijajno sprejeta ob ogromni množici oficijelnih delegacij in radovednega ljudstva. Letalci so prvič pristali v New Yorku včeraj, ko so leteli v Fordovem letalu iz Kanade v Washington. Vsled deževnega vremena, ki je zelo oviralo polet, so v New Yorku zamenjali letalo z vlakom in se odpeljali v Washington, kjer so prenočili in danes zjutraj položili venec na sveži grob avijatika Bennetta, ki je umrl medpotoma, ko jim je hitel na pomoč. Za pogreb so prišli prepozno. Danes predpoldne so se vrnili v New York. Oficijelni sprejemi bodo trajali ves prihodnji teden. Dne 6. maja pride trojica v Chicago.

Usoden padec.

Chicago. — Mrs. H. J. Purmot, stara 75 let, 3440 Prairie ave., je v petek padla z vrha stopnic na svojem stanovanju in dobila tako težke poškodbe, da je par pozneje umrla v okrajni bolnici.

Dva letalca se ubila.

Marshall, Mo. — Letalca Harold P. Hutchison, star 27 let, in George K. Maukmass, 23 let, sta se ubila, ko je njiju letalo v petek večer treščilo z višino 900 čevljev na zemljo.

RAZNO

Nervozne motnje in psihoanaliza. Freudova psihoanalitična teorija razlaga večino živčnih bolezni s tako zvanimi "izrinjeni kompleksi". Izrinjeni kompleks je podoben tistemu človeku, ki na shodu neprestano razgraja, dokler ga ne postavijo pred vrata. Toda pred vrati razgrajač še nikakor ni končal svoje vloge, temveč dela še dalje velik šunder. Vsem, ki so ostali v dvorani, je njegovo početje skrajno neprijetno in jih moti, da se v besede govornikov ne morejo prav uživeti. Vsaka misel, ki jo izrinemo iz svoje zavesti, nas moti, ne da bi se tega niti zavedali. V podzavestju se skriva in dobi svoje posebne oblike v naših sanjah, dejanjih in nagonih. Psihoanaliza stremi za tem, da bi dognala takšne zatrte misli, jih spravila zopet v zavest človeka in ga na ta način ozdravila pred njimi. Proti nevarnosti, ki ti je znana, se lahko boriš z upanjem, da boš zmagal. Škodljivim mislim lahko zoperstaviš njim popolnoma nasprotne misli, ki jih razkrajajo. To in nič drugega je delo psihoanalize, in njenega načina zdravljenja. Pri neki deklici, ki je trpela pogostoma na težkih depresijah, so n. pr. dognali, da izvirajo iz neke čudne potrebe, da je postavljala skodelice za kavo na mizo v istem redu, v katerem je bilo ob njeni domenvi družinskim članom namenjeno umreti. Ta misel, ki ji je bila jasna samo pri tem napol vraževernem napol norem postavljanju, se je nevidno zarila v vse njeno delovanje in ji povzročilo težke živčne krize. Kakor hitro so zdravniki to dognali, jim ni bilo težko s primernim navajanjem dekleta na druge misli dosečal popolno ozdravljenje.

Viktor Rakosi:

Banka strica Morica

S stricem Moricom sva se seznanila v kavarni Zofije Pandurove, kamor sva hodila na kavo. Poleti pri oknu, pozimi pri peči. On je imel rad poletje, jaz zime. Kavo sva imela oba rada. On s tremi prestami, jaz s štirimi. Poletje in zimo sva imela rada tudi brez prest. On je čital novine, jaz tudi. On je delal opazke k političnem delu in iskal loterije, jaz sem pa poslušal. — Poslušal sem tako vztrajno in on je tako vztrajno govoril, da sem naposled s svojo trmo obrnil nase njegovo pozornost. Zgovorni ljudje smatrajo navadno molčeče za osle, toda jaz sem znal menda tako lepo gledati strica Morica, da je napravil izjemo.

— Zdi se mi, da ste navihan dečko, — je dejal.

Zasmejal sem se.

— No, mar ni res? — je nadaljeval.

Zadovoljno sem se smehljal.

— Ne bodite tako skromni. Že celo leto vas študiram in mislim da se ne motim.

Nasmehnil sem se še bolj prijazno in sladko. On je pa nadaljeval:

— Zdi se mi, da ste poštenjak. Tudi jaz sem poštenjak. Če se združita dva poštenjaka, lahko dosežeta vse.

— Kako to? — sem vprašal.

— Jutri vam razložim ves načrt.

Nato se je zopet vrnil k potovanju bolgarskega kneza Ferdinanda in se ni več zmenil zame.

Drugi dan je bilo sicer mrzlo, vendar me je pa potegnil k oknu in mi gledal prijazno v oči.

— Tudi najboljša razsvetljava ne izpremeni ničesar na moji včerajšnji sodbi o vas, — je dejal smeje.

Sedla sva. Novin še pogledala nisva. On je zrl nepremično skozi okno, naravnost tja, kjer je stal policijski omnibus, čigar kondukter nosi sabljo in vozi potnike k sebi na dom.

— Ustanoviva banko, — he je oglasil stric Moric.

Modra mu je šinila ta misel v glavo pri pogledu na policijski omnibus.

— Ne razumem vas, — sem odgovoril.

— Že zopet ste skromni. Vsak človek razume to.

— Slišal sem, da je potreben za ustanovitev banke tudi denar.

— Seveda, samo da ga preskrbe drugi; midva pa dava razum.

In ponosno se je udaril po glavi. Celo obrnil se je in me je dregnil s kazalcem ob čelo. Nato se je znova udaril po glavi, kakor da hoče primerjati, katera lobanja bolj doni.

— Jaz bom ravnatelj, — je nadaljeval, — vi pa blagajnik.

— Blagajnik? — sem vprašal presenečeno. — Zakaj baš blagajnik?

— Zato, ker imate blagorodna lica in poteze, ki vzbujajo zaupanje. To je blagajniku nujno potrebno.

— Toda pri tem imam veliko napako. . .

— Kakšno pa? Na dan z besedo!

— Zelo sem podvržen morski bolezni.

— No, in kaj za to?

— Kako pa naj pridem v Ameriko?

Planil je pokonci, me prijel za glavo in potegnil še bliže k oknu, kjer me je temeljito ogledal.

— Jaz da bi se motil? — je zamrmral, — vi da bi bili falot? Na prvi pogled se človek lahko zmoti.

. Stopil je od okna in se znova vrnil. Ustavil se je pred menoj, rekoč:

— To mi je tem ljubše.

In znova je stopil od okna v temo.

— Smatral sem vas za tepca. Zmotil sem se. Tem bolje. Zato ostanete blagajnik, toda v Ameriko odpotujem jaz. Vi ostanete tu in dvignete krik in vik. Priznate poneverbo, odkrijete moje sleparije in prekolnete čas, ko ste se z menoj seznanili.

— Da, to je vse lepo, toda koncem koncev me vtaknejo pod ključ.

— To ni tako sigurno.

— Seveda je sigurno. Saj nisem tako imeniten gospod, da bi mi vse lumparije spregledali.

Nekaj časa sva molčala in si gladala v oči .Nato sem spregovoril:

— Mar je neobhodno potrebno pobegniti v Ameriko?

— Kako mislite to?

— Če bi se lahko skril kje v Evropi, bi morda sprejel blagajniško mesto.

— Proti modernemu toku se ne more plavati. Vsak pošten blagajnik, ki poneveri, pobegne v Ameriko. To je že taka navada. Toda tudi tam imajo že svoje delniške družbe, kreditne zavode in banke, ki so pa varne, ker se od tam ne da pobegniti v Ameriko. Tam so defravdanti v časti pri nas v Evropi jih pa nihče ne upošteva. Vprašam vas zadnjič: ali hočete sprejeti blagajniško mesto?

— Nočem.

In tako je splavala banka strica Morisa po vodi. Od tistega časa sedi pri drugi mizi in ne ve, ali naj me smatra za poštenjaka ali za lopova. Jaz pa vem, da bi dvignil takoj krik in vik, če bi hotel ustanoviti banko.

Kmalu nato je zadel glavni dobitek v temešvarski loteriji in ni ga bilo več v kavarno. Več mesecev se nisva videla.

Nekega jutra se pa je zopet pojavil, toda pil je samo malo kavo z eno presto. Takoj sem opazil, da ga tarejo skrbi. Prisedel sem k njegovi mizi in ga nagovoril:

— Ali vas je zadela nesreča? — sem ga vprašal.

— Da, ustanovil sem banko.

— Neverjetno! Torej vendar! In kaj se je zgodilo?

— Blagajnik mi je pobegnil v Ameriko.

— No, zdaj pa vidite, da ni dobro ustanavljati banko, — sem dejal smeje.

— Da toda samo če človek sam nima denarja.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja Tomaž Godec; za njegov naslov bi rada izvedela njegova mati Uršula Godec iz Kresnic, Jugoslavija. Pred časom se je nahajal v So. Chicago in od tam je odšel neznano kam. Uljudno ga prosim, da se prijavi svoji materi. Da bo gotov, da ga resnično išče njegova mati, navedem sledeče: Tomaž Godec se je rodil v vasi Zagoliče št. 9, — l. 1892 in potem smo tam prodali in se preselili v Litijo. Sedaj se nahajam na Vačah. Torej prigiasi se svoji materi, ali pa na podpisanega. Bom že jaz skrbel, da bo mati dobila naslov ali pismo. Jernej Končar, Box 119, Forest City, Pa. (Adv.)

NA PRODAJ SO

dve zidane hiše, na enem lotu. Spredaj je hiša z 4 sobami, predajalno in kletjo. Odzadaj je druga hiša z 2x4 sobami, vse v dobrem stanju. Proda se po zmerni ceni. Oglasite se na 3015 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Jan. 31-28) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo čimpreje, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo $4.80 na leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero a leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

Naročnico lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
„PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Inž. Ferdo Ludša:

Nari Song-Lok

Pravljica o siamski princesi in čarobni fata-morgani.

Ko sem l. 1915. prispel ob neki priliki s čolničem po siamski reki Menam Pasak iz nevarnih krajev v bližini Lopburi, sem se ustavil v prijaznem zavinku reke in se ondi utaboril. Na obrežju se je razprostirala bujna goščava divjega bambusa, iz katere je tu in tam molela sladkorna palma visoko v zrak. Za goščavo je bil gozdič najrazličnejših dreves tropične, za te kraje tolikanj značilne flore; med drugim je rastel velikanski jang in budhistom sveto bo drevje, med katerim se je bujno razkošatil rdeč rotang. Ta gozdič se je raztezal precej globoko na zapad in je tvoril jeziku podoben izrastek, segajoč na rodovitno riževo planjavo. Le-ta se je razprostirala tja do zgodovinsko znamenitih razvalin mesta Lovapuri, (danes Louburi) in dalje na jug in jugozapad.

Krenil sem s puško v roki, kakor ob vsaki taki priliki, v okolico, nadejajoč se, da zalotim džungelskega petelina, ki si v teh krajih kaj rad izbira goščave za svoja bivališča. Korakal sem previdno, ker petelina vsak najmanjši šum opozori na pretečo nevarnost in se s svojo družino po bliskovito izgubi globlje v džungio. Tedaj pa je v grmovju nekaj zašumelo: glej, opazil sem meter dolgega kuščarja takega, ki je urno plezal po deblu svetega bo drevesa. Od nekod iz daljave je priletela truma papig, se vsedla na orjaško ngia drevo in se glasno prepirala med seboj. Na veji nekega grma, v senci famarinde, se je ljubimkalo dvoje grlic, ne meneč se za bližajočega se človeka. Idiličen pogled! Tako sem prihajal korak za korakom globlje v gozdič, opazujoč zdaj to, zdaj ono.

Pred menoj so se pojavile razvaline. Izmed drevja se je dvigala razdrapana in razjedena pagoda in v njeni bližini na lingam indijskega bajeslovja spominjajoči stolp pra-phrang. V obliki lista svetega bo drevesa obdelan kamen me je prepričeval, da sem prišel na mesto nekdanjega svetišča boat. Posamezni deli monumentalnih izdelkov starih umetnikov: bronaste in kamene glave, roke, trupla zrušenih kipov Buddhe, so ležali v travi med razmetanim kamenjem in opeko. Izvrstni in dragoceni predmeti za starinoslovca! Nad vsem tem paso veselo poletavali pisani metulji.

Nemara kakšnih petdeset korakov od razvalin je bila dokaj velika mlaka, kjer se je med raznimi nimfejami bujno razvijal beli lotos. Nebroj nežnih cvetov je v sreči nedolžne naravne ljubezni prav gotovo sanjalo o moralni vzišenosti preteklih dni na tem sedaj naravi in demonom prepuščenem kraju. Med grmovjem ob strani te luže so se nenadoma pojavili trije bivoli; na hrbtu zadnjega je sedel starec — pastir in je pel. Bil je tako zatopljen v svojo pesem, da me je opazil stoprav v trenotku, ko sem stal tik pred njim.

Porabil sem priliko in sem ga vprašal po imenu porušenega templja. Prijazni in ponižni starček mi je povedal, da se je tempel imenoval Wat Nibhadhorn. To ime se je ohranilo v neki lepi ljudski pravljici, ki pa je mladi ljudje niso več poznali.

Stari Siamci so navadno zelo zgovorni in zaupljivi. Kaj radi pripovedujejo v okvirju pravljice, o nekdanjih dobrih časih, o vrlinah starih vladarjev, o narodnih junakih in dobrotnikih, kakor tudi o buddhiško - kulturnem in duševnem razvoju. Rad sem ob vsaki priliki zbiral gradivo za svoje študije o kulturnem in duševnem razvoju Siamcev, zato sem porabil tudi to priliko, in zaprosil starca, da mi pove kaj več o postanku templja. — Vsaka narodna pravljica ima etično, zgodovinsko ali moralno ozadje, zlasti, če jo pripoveduje človek, ki ga še niso oblizala poželjenja novega časa.

Prijazni starček z imenom Bunjot je zapustil hrbet bivola, ki se je z drugima vred mirno pasel dalje. Vsedel sem se na bližnji kamen in starec je čepe pred menoj začel pripovedovati. Pravil je v glavnem to-le:

Pred davnim časom, ko majhne kraljevine, ki so obstojale na današnjem ozemlju Siama, še niso bile ujedinjene, se je ob reki Suphan od siamskega morskega zaliva proti severu razprostirala kraljevina Suvarnabhumi, to je tista zlata dežela, odkoder se je bil pričel razširjati buddhizem v sosednje države. Na severovzhodni strani te kraljevine pa se je razprostirala njena posestrima Lovapuri. Na prestolu v Suvarnabhumi je bil kralj Phra Nibhadhorn, v Lovapuri pa Phra Khun Thep Moli. Kraljevino Lovapuri so leto za letom ogrožali Khmeri s svojimi upadi. Ker so med imenovanima vladarjema obstojali prijateljski odnošaji, je prvi prihitel s svojo armado nekajkrat na pomoč drugemu v boju zoper krute sovražnike.

Nekoč je sovražna drhal sovražnih Khmerov ponovno vdrla v deželo kralja Phra Khun Thep Molija. Na pomoč mu je prihitel zopet kralj Phra Nibhadhorn. Po hudem boju je bil sovražnik premagan in pognan v beg. Mnogo slonov, ponijev, orožja in dragocenosti je postalo plen zmagovalcev.

Kakor po vsaki zmagi, tako je Phra Khun Thep Moli tudi tokrat hotel iz hvaležnosti deliti s Phra Nibhadhornom vojni plen. Le-ta pa ga je odklonil, češ: "Imam dovolj bogastva, vojni plen kar obdrži zase. A nekaj drugega imam na srcu. Tvoja hčerka Nari Senglok je divna devojka. Moje srce hrepeni po nji. Prosim te, daj mi jo za ženo v znak prijateljstva in hvaležnosti za večkratno vojno pomoč."

Phra Khun Thep Moli se ni nadejal takega predloga. Svojo hčerko je imel izredno rad. Gojil je tiho a vročo željo, da bi jo bil omožil s kraljevičem v Sri Sukhodaz. Ali Phra Nibhadhornovo prijateljstvo mu je bilo še bolj potrebno, če je hotel ohraniti kraljevino pred sovražnikom z vzhoda. Dobro se je zavedal, kaj bi pomenilo zanj, če bi mu zaveznik odtegnil svojo pomoč ali celo postal njegov sovražnik. Zato se je hitro domislil zvijače in dejal smehljaje: "Tvoja ponudba mi je v čast! Rade volje ti izročim svojo hčerko za ženo. Toda preden jo odvedeš z mojega dvora na svoj prestol, mi izpolni eno samo željo."

"In ta želja je?"

"Nari Senglok bo tvoja, če prideš po njo s kraljevsko ladjico po tisti poti, koder prihajaš zdaj v mojo rezidenco na slonu ali v sedlu ponija."

To se je zvitemu Phra Khunu Thep Moliju videlo nemogoče. Toda Phra Nibhadhorn ni bil samo hraber in neustrašen vojskovodja, ampak tudi podjeten in v izvrševanju težavnih nalog vztrajen vladar. Mimo ljubezni do lepe Nari Senglok sta mu velevala tudi ponos in neupogljiv značaj, da naj ugodi kraljevi zahtevi in izpremeni zapreženo pot čez planjavo v vodno strugo - prekop. Ko je v pozni noči po tem razgovoru sedel v hadni svojega slona, vračajoč se z vojsko v domovino, je bil že iztuhtal načrt za prekop, ki naj bi spojil reki Menan Pasak in Menan Suphan.

Ko je Nari Senglok bila izvedela iz očetovih ust, da jo snubi Phra Nibhadhorn, ji je srce prepojilo veselje, zakaj njegov ljubezniv nastop, prijazne oči, čedna postava in zlasti še junaška dejanja, so vzbudili v nji tiho, ognjevito ljubezen.

Nibhadhornovo ljudstvo pa se je iz ljubezni do vladarja pokorno in rade volje lotilo dela. Uspeh je bil krasen: prevelik za Phra Khun Thep Molija, ki je ves v skrbeh opazoval, kako delo napreduje, a premajhen za Nibhadhorna, ki je težko čakal dne, ko se mu bo srčna želja izpolnila in bo privedel Nari Senglok na svoj prestol na poti, ki je ni enake pripravil še noben vladar svoji izvoljenki. Le nekaj dni je še manjkalo do izvršitve mogočne naloge.

Nibhadhorn je na živahnem črnem poni-žrebcu pravkar nadzoroval svoje delavce. Tedaj pa se je nebo na mah zmračilo in močna burja se je nagloma bližala. Kmalu je prihrula strahovita nevihta. Razdivjani vihar je lomil drevesa, vsepovprek; — blisk in grom sta pretresla vso zemljo. Neutrudljivi kralj je neprestano vzpodbujal k vztrajnemu delu, ali njegov glas se ni slišal, vihar in grom sta bila silnejša. . .

Kakor žareča puščica se je izvil z neba blisk nad Nibhadhornom in njegovimi delavci. Sledil je strašen grom. Kralj in vsi delavci, ki so bili v njegovi bližini, so padli strahu na zemljo. Šele ploha, ki se je nato vlila, je zopet zbudila k zavesti vse, razen enega, ki je obležal mrtev. Bil je kralj Phra Nibhadhorn. Obležal je zraven svojega črnega ponija.

Presunjeni od žalosti so ljudje obstopili svojega mrtvega kralja in jokaje žalovali za njim. Njemu nenaklonjeno božanstvo ga je uničilo tik pred dokončanim delom.

Ondi kjer je kralj umrl, je narod njegovo truplo upepelil po budistovskem načinu na veliki grmadi. Vršile so se orijentalsko blesteče ceremonije. Nato so na licu mesta zasadili sveto bo drevo in zgradili tempelj, ki je nosil kraljevo ime in ki je danes v razvalinah.

V kateri smeri je bil izpeljan prekop, ni znano; stoletja so ga popolnoma zabrisala, le blizu razvalin proti zapadu se je še videla majhna in komaj razločna brazgotina.

Kaj je bilo z zalo princeso?

Stari ljudje pripovedujejo o Nari Senglok, da ni hotela preživeti Nibhadhorna. Izginila je nekoč z dvora svojega očeta ter skočila v reko Menam Chao Praya in utonila. To je bilo v Bang Sai, tam, kjer se nahaja ob združitvi reke Menam Pasak z Menamom Sikuk velik vrtinec in kjer so vodni demoni potopili že marsikatero ladjo in čoln.

Čestokrat se daljna planjava med Louburi in Suphanburi blešči v najlepši solnčni svetlobi, ki je tu in tam pretrgana s senco posameznih sladkorajh palm in bambusovih grmov. Nenadoma pa se v daljavi dvigne temen oblak. Kmalu se razdeli in prikaže se senca starega mesta Suvarnabhumi. V divnem kraljevskem čolničku prijadra iz njih lepa devojka, obdana z biserním pajčolanom. Pravijo, da je to princesa Nari Senglok, ki išče kralja Phra Nibhadhorna.

Bistvo te pravljice je fata morgana, ki se prikazuje zdaj pa zdaj nad širnimi planjavami ob času suše, ko rastlinstvo požge solnčna vročina. Nari Senglok, ime devojke, se v prevodu glasi: zmotljiva senca.

Fata morgana nad siamskim morskim zalivom je kitajskim in siamskim mornarjem dobro znana prikazen. Spominjam se neke prilike, ko smo bili s kitajsko džunko v siamskem morskem zalivu v bližini otoka Koh Si Chang in smo videli divno prikazen. Solnce je obsevalo na vso moč gladko morsko površino, kjer so se zrcalili odsevi v najrazličnejših oblikah. Tedaj pa opazimo, kako na zapadu jadra po zračnem oboku precej nad horizontom kitajska džunka, zelo podobna naši. Ko smo pogledali natančneje, smo opazili, da smo tudi mi na krovu te fantastične zračne ladje. Nikdar ne bom pozabil te divne čarobne prikazni. Mojim praznovernim mornarjem seveda ni bilo prav; verovali so, da je bila to ladja morskega demona. Njegova prikazen baje naznanja hudo bu jo. Gorje ladji, ki jo zaloti sre morja! Pripovedovale so se tej priliki razne pravljice, ki imele svoj izvor v sličnih prik zných.

Fata morgana, v prvotnem pom nu vodomec, vila, se imenuje zra pojav, ki ga včasih dožive potniki puščavah ali na morjih. Nenado se pojavi na obzorju čarobna sli kakega sicer zelo oddaljenega kraj čim pa se zračna struja izpreme izgine slika brez sledu.

H. H. Ewers:

LJUDJE IN MALIKI

Za "Prosveto" poslovenil — A. Šabec.

(Dalje.)

18. novembra.

Danes sem čul neklesin, to je železni trjangel, zvoniti na ulicah. Kolikokrat sem že čul to otroško godbo, ne da bi si bil pri tem kaj mislil; zdaj pa vem, da je to znamenje, ki kliče vernike v tempel. Takoj sem poklical svojo mlado mamaloi ter ji povedal, da se mislim to pot udeležiti njihovega žrtvovanja. Ona je bila vsa iz sebe; jadikovala je, prosila, kričala in jokala. Toda jaz nisem odnehal. Pokazal sem ji v "kri" pomočeno sekiro, in ob pogledu nanjo je skoraj odrevenela strahu. Dejal sem ji, da imam posebno naročilo Dom Pedra in da mora iti pri slovesnostih vse tako, kakor navadno. Ona je šla ven; najbrž je šla iskat papaloija, da čuje njegovo mnenje.

Dočim je ona odšla, sem prebral še nekaj poglavij iz omenjenih knjig, in tu je avtentično v zgodovinskih faktih navedeno, da je bil Toussaint Louverture, osvoboditelj Tahitija, sam papaloi, prav tako tudi cesar Dessalines in kralj Krištof. Tudi cesar Soulouque je bil svečenik vodo-kulta; jaz sem videl še tega črnega falota, ko sem prišel leta 1858 v Port-au-Prince. In Salnave, predsednik haitske republike, je še leta 1868 sam doprinesel človeško žrtev. Salnave — kdo bi si mislil! Lump, pod čigar pokroviteljstvom sem "gradil" pomol v Port-au-Paix, kjer sem položil temelj svojemu premoženju! Nato predsednik Salomon, stori bedak, ki je bil tudi goreč pristaš vodokulta! Da Hipolit, njegov naslednik, ni bil mnogo boljši, sem večkrat čul, toda, da si je shranil okostji dveh človeških žrtev, ki ji je ob neki taki slovesnosti sam žrtvoval, tega ne bi bil verjel! Po njegovi smrti so našli namreč v njegovi sobi dvoje skeletov zaklanih žrtev.

V šestdesetih in sedemdesetih letih sta nastopila proti vodo-kultu dva predsednika — Geffrard in Boisrond-Canal. V dobo njunega vladanja padejo tudi vsi procesi proti udeležencem vodo-žrtvovanja. Tako je bilo na primer leta 1864 osem oseb obsojenih in ustreljenih, ker so tekom svojega malikovanja zaklali in pojedli neko dvanajstletno deklico, radi prav takega zločina je bil leta 1876 ustreljen neki papaloi in dve leti pozneje dve ženski.

Adelajda se še vedno ni vrnila. Toda jaz bom na vsak način prodri s svojo voljo! Jaz pripadam takorekoč tej deželi in imam pravico, da jo spoznam v vseh njenih posebnostih in značilnostih.

* * *

Ob desetih zvečer.

Papaloi je poslal k meni neke vrste poslanca ali parlamentarca. Jaz se nisem spustil z njim v pogajanja, temveč sem ga poslal, odkoder je prišel. Prej pa sem malopridnežu pokazal še ono, s tinto polito sekiro, ki je tudi pri njem naredila zaželjeni vtis. Parlamentarcu sem dejal, naj sporoči svojemu mojstru, da ga ustrelim, če ne izpolni moje želje.

Ob devetih zvečer je prišel lump še enkrat nazaj, da bi z menoj parlamentiral; sicer pa je imel zdaj velik respekt in si ni upal v sobo. Jaz sem preklinjal kakor jesihar v imenu vrhovnega satana. Kakor se zdi, je on o moji satanski misiji prav tako docela prepričan, kakor Adelajda. Nje še vedno ni nazaj in prepričan sem, da jo zadržujejo. Parlamentarcu sem dejal, da jo pridem skupno z Dom Pedrom iskat, če je ni v eni uri nazaj.

Isti večer o polnoči.

Vse je pripravljeno in ekspedicija lahko jutri odrine. Papaloi je gotovo uvidel, da se ne dam na noben način pregovoriti, da ne bi prisostvoval njihovemu "bogoslužju", zato se je končno udal. Kot pravi pop pa je skusil ob tej lepi priliki kolikor mogoče iztisniti iz mene ter je naročil Adelajdi, naj me pregovori, da bi daroval dvajset dolarjev za ubožce njegove cervene občine. Ti "ubožci" so seveda on sam; denar sem mu takoj poslal. V zameno pa mi je on poslal prgišče gnilih rastlin, katere naj vržem v vodo, v kateri naj se okopljem, da postanem kanzou, to je, da sem posvečen. Pravzaprav bi moral sedeti štirideset dni v taki smrdeči kopeli, toda pri meni je naredil izjemo.

* * *

22. novembra.

Z največjim trudom držim pero, roka se mi trese, da komaj pišem. Dva dni sem polegal po divanu in še danes me trese mrzlica; moje kosti so kot razbite. Adelajda je še vedno v postelji. Nobeno čudo, po taki noči! Če bi vse to, kar sem videl in doživel, povedal svojemu bratu, mislim da bi končno ta pobožni gospod vendarle zavrnil moj ček.

Strela božja, kako me hrbet boli! Vsled najmanjšega pregiba mi je zakričati bolečin. Adelajdo slišim, kako jadikuje in stoka v svoji postelji. In še zdaj ne morem verovati, da je ta uboga živalica ista strašna svečenica, ki je s krvavimi rokami — — —

Toda naj rajši vse mirno povem. Adelajda je šla zjutraj z doma, jaz pa sem zasedel popoldne svojega rjavca, dočim sem prej vtaknil v torbo na sedlu svoj dober brovning. Ker sem zdaj že poznal pot k tempelnu, sem bil ob solnčnem zahodu že tam. Že iz dalje sem slišal glasove večje množice. Velika ravnica v gozdu je bila polna zamorcev, ki so odložili svoje oblačila ter obdržali na sebi samo nekaj rdečih rut, ki so jih imeli ovite okoli ledij. Pili so tafijo ter tekali sem in tja po poti, ob kateri so bile nasajene na kolih žive črne in bele kokoši. Očividno so pričakovali mene; nekaj mož mi je stopilo naproti; prijeli so konja ter ga odvedli nekoliko v stran, kjer so ga privezali ob drevo. Pri vhodu v tempel mi je stisnil nekdo v roko prazno steklenico, katero sem razbil ob svetem drevesu. nato sem stopil z drugimi vred v notranjščino, katero so razsvetljevale velike plamenice.

Poleg košare, v kateri se je nahajala sveta kača, je gorel pod velikim kotlom mogočen ogenj, zraven pa so sedeli pri svojih bobnih trije bobnarji. Nižji svečeniki so potisnili množico nazaj ter naredili v sredini prostor, na katerem so zanetili velik ogenj. Nato so privedli v krog petero novicev, tri ženske in dva moška, ki so pravkar prestali svojo štiridesetdnevno kopel, ki je bila meni k sreči prihranjena. Bobnarji so utihnili in na pozorišče je stopil papaloi.

Bil je to star, mršav zamorec in kakor ostali, je imel tudi on samo ruto okoli ledij. Okoli čela je imel ovit moder trak, znamenje njegovega dostojanstva. Njegovi svečeniki so mu podali prgišče koreninic, katere je počasi sipal v ogenj. Pri tem je klical na pomoč bogove, ki naj vzdržujejo ta ogenj, ki gori njim na čast. Nato je ukazal tresočim se kandidatom, naj skočijo v ogenj. Svečeniki so nagnali oklevajoče bedake v ogenj, katerega so nagio preskočili. Nato jih je odvedel papaloi k hlapečemu kotlu. Tukaj so morali novinci seči z golo roko v vrelo vodo ter privleči ven kose mesa, katere so potem delili med vernike. Vedno znova so vtikali svoje strašno opečene roke v kotel, doker ni zadnji vernik dobil svojega kosa.

(Dalje prihodnjič.)

Veliki izlet v JUGOSLAVIJO

(preko Cherbourga, Francoska) na parniku

BERENGARIA (52,226 ton)

KATERI POTUJE IZ NEW YORKA

V TOREK, DNE 15. MAJA

Mogoče vas srce vleče, da vidite staro domovino prihodnje poletje? Sedaj je čas, da se pripravite za to dolgo zaželjeno potovanje, pridružite se eni grupi vaših sorojakov, kateri bodo potovali na parniku BERENGARIA.

Gospod Vukovič iz našega Njujoreškega urada bo spremljal izlet naravnost do Zagreba. Na potu bode on pazil za vaše udobnosti in pazil bo na vašo prtljago. Pridružite se temu izletu in potujte brez vsake brige.

Za nadaljna pojasnila uprašajte vašega lokalnega agenta ali pa pišite na upravo na:

JUGOSLAV DEPARTMENT

CUNARD LINE

346 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredno $5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto $7.80.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna $2.00, ZAKON BIOGENEZIJE, vredna $1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna $1.50, skupaj vrednost $5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto $7.80.

To velja za člane S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo $9.00.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za $2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCE in HRBTENICO in INFORMATOR ,ako nam pošljete svoto $4.00. Ne člani pošljejo $4.60. Ali pa za $3.00 polleta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani $3.60.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsak mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravništvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime .....

Naslov .....

Država..... Čl. društva.....

Pošiljam $.....

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA